

Het geheim van een succesvolle speel

16

BEGELEIDING EN TOEZICHT ALS SUCCESFACTOR

Tekst: Alinda Wolthuis

Buitenspelen is een belangrijk wapen in de strijd tegen overgewicht bij kinderen. Bovendien stimuleert buitenspelen sociaal gedrag en maakt het kinderen mentaal en fysiek sterker. Maar de ene speelplek is de andere niet. Welke speelplek haalt kinderen echt achter de televisie vandaan? TNO onderzocht het geheim van een succesvolle speelplek.

Drie jaar geleden onderzocht TNO in het project Kinderen in prioriteitswijken: lichamelijke (in)activiteit en overgewicht hoe de inrichting van

tien wijken van invloed is op het beweeggedrag en gewicht van kinderen. Wat bleek? Het gaat niet om het aantal, maar om de kwaliteit van de speelplekken. Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport vroeg TNO daarop om in kaart te brengen welke speelplek nu echt onweersstaanbaar is. Senior onderzoeker dr. ir. Ingrid Bakker: 'We hebben voor het project "Playground van de Toekomst" zes verschillende speelplekken geobserveerd. We vroegen de kinderen onder andere naar hun naam, adres en het geboorteland van henzelf en hun ouders. De jongens kregen een oranje en de meisjes een geel hesje aan. Allochtone kinderen hadden oneven en autochtone kinderen even rugnummers. Met een beweegmeter werd het energieverbruik gemeten. Vervolgens keken we waar de kinderen gingen spelen en hoe intensief ze daarbij bewogen. We sloten af met een kringgesprek. Zelf brachten we in kaart welke faciliteiten de verschillende speelplekken hadden. Daarbij ging het niet alleen om de speeltoestellen en

sportveldjes, maar bijvoorbeeld ook om activiteitenbegeleiding, toezicht, verlichting en bankjes voor de ouders.'

Voor elk wat wils

De observaties leverden een enorme berg data op. Bakker: 'De grote lijn daarin is, dat het succes van een speelplek schuilt in de begeleiding. Er moet iets te doen zijn, iets georganiseerd worden, er moet beheer en toezicht zijn. Dan komen de kinderen en gaan ze ook allemaal aan de slag.' Speelplekken waar je allerlei verschillende dingen kunt doen trekken de meeste kinderen. 'Voetbalveldjes zijn ook fantastisch, maar toch vooral leuk voor jongens die een fatsoenlijk balletje kunnen trappen', zegt Bakker. De ideale playground is een plek waar kinderen kunnen spelen maar ook sporten, waar toezicht en begeleiding is en waar bankjes voor de ouders staan. 'De onderzochte speelplek van de Richard Krajicek Foundation biedt bijvoorbeeld voor elk wat wils', vertelt Bakker. En welke speelelemen-

INSPELEN OP SPEELBEHOEFTE

Wat is de kern van buiten spelen? 'Dat kinderen fysiek en sociaal bezig zijn', vindt Fiona Bambacht, coördinator marketing van Kompan, dienstverlener op het gebied van sport-, spel- en ontmoetingsplaatsen. Een van de door TNO onderzochte speeltuinconcepten was van Kompan. 'Onze visie op speeltuinen is, dat die aantrekkelijk moeten zijn voor zowel jongens als meisjes van verschillende achtergronden en uit verschillende leeftijdsgroepen', zegt Bambacht. 'Elke ontwikkelingsfase heeft zijn eigen gedrag en daar spelen we op in. We combineren daarom spel- en sportelementen en zorgen ervoor dat de omgeving ook uitdagend is voor de wat oudere kinderen. Het is zonde als die afhaken omdat een speeltuin te kinderachtig wordt.' Bij 'de speeltuin van de toekomst' denken veel mensen aan computergestuurde spelletjes, stelt Bambacht. Ook Kompan introduceert binnenkort elektronische elementen in de speeltoestellen, waardoor die de jeugd op meerdere levels aan het werk zetten. 'Maar het zal altijd zo blijven dat onze toestellen aanzetten tot fysieke activiteit.' Het TNO-onderzoek sluit aan bij de opvattingen van Kompan over hoe een goede sport- en speelomgeving eruit moet zien, constateert Bambacht. 'Het sterkt ons in onze ambities. We zien uit naar de aanbevelingen.'

plek

ten doen het goed? 'De multi-elementen waarop je kunt klimmen, klauteren en glijden zijn het beste voor de motorische ontwikkeling.'

Als extra speelplek onderzocht TNO een plein met computergestuurde elementen, het 'SmartUs'-speelplein. Bakker: 'Het blijkt wel belangrijk om elke paar maanden de spelletjes te verversen, anders raken de kinderen er op uitgekeken.'

Weeping Willow

TNO daagde studenten Industrial Design van de TU Eindhoven uit om een speeltoestel of -plek te ontwerpen waar kinderen veel energie verbruiken, hun motorische vaardigheden verbeteren en plezier beleven. Hun oplossing moest verschillende groepen kinderen aanspreken, zodat die ook bijdraagt aan de integratie in achterstandswijken.

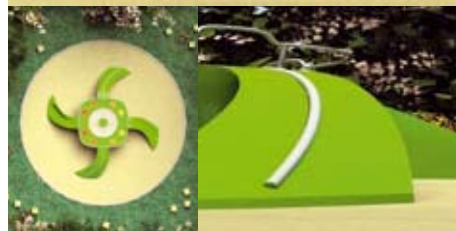
De studenten namen de handschoen op. De 'Weeping Willow' ging er uiteindelijk met de hoofdprijs vandoor. 'Het is een klim- en glijtoestel, waar kinderen ook nog eens muziek mee kunnen

maken. Het toestel leent zich ook prima voor muziekworkshops', vertelt Bakker. Inmiddels heeft een fabrikant er interesse voor getoond.

Interactief systeem

Dit jaar start TNO een vervolg op het onderzoek naar prioriteitswijken. Van de tien onderzochte wijken zijn er inmiddels vijf gedeeltelijk heringericht. Bakker: 'Wij gaan meten welke invloed deze aanpassingen hebben op het beweeggedrag en gewicht van kinderen. De uitkomsten kunnen we verwerken in een interactief systeem dat concreet aangeeft welke effecten optreden als ergens een speelplek of park wordt aangelegd.' Overheden en projectontwikkelaars kunnen hiermee een indruk krijgen van de gevolgen van (her)inrichting van een gebied. Bakker besluit: 'Het is ontzettend leuk om een bijdrage te leveren aan een meer gezonde, prettige speel- en bewegingomgeving voor kinderen.'

Info: ingrid.bakker@tno.nl

EINDHOVEN SPORTSTAD

De gemeente Eindhoven heeft veel aandacht voor innovatie in sport en spel. Niet voor niets heeft het Fieldlab Breedtesport zijn thuisbasis op een gemeentelijk terrein van 32 hectare. Gebiedsmanager Henny Beekwilder: 'Als gemeente werken we hier samen met bedrijven en onderzoeksinstituten – waaronder TNO – aan innovatieve producten en diensten. Daarmee willen we de mensen aanzetten om meer te gaan bewegen.'

Het terrein gonst van de activiteit. 'Elk jaar sporten hier anderhalf miljoen mensen bij 65 sportverenigingen', vertelt Beekwilder. 'Dat maakt het een ideale plek om innovaties uit te testen. Zo hebben we bedrijven uitgedaagd om kunstgrasvelden te ontwikkelen die geschikt zijn voor meerdere sporten. Dat vraagt niet alleen iets van het kunstgras, maar ook van de belijning: met een druk op de knop moet een voetbalveld omgetoverd worden in een hockeyveld. Als gemeente bieden we de ruimte, laten we er twintigduizend mensen over heen rennen en betalen we mee aan de ontwikkeling. Bedrijven en kennisinstellingen leveren de oplossingen.'

Het Fieldlab ontwikkelt en test zowel generieke als productspecifieke oplossingen. De inbreng van de eindgebruikers daarbij wordt zeer gewaardeerd. 'Iedereen mag meedenken', zegt Beekwilder. 'Zo hebben we bijvoorbeeld een project opgezet, waarbij de jeugd zelf spellen ontwerpt voor de speeltuin van de toekomst.' En als dat leidt tot leuke ideeën, dan worden die in ontwikkeling genomen. Daaronder in elk geval één klassieker in een nieuw jasje: het stoeprandje butsen. Beekwilder: 'Dat deden we vroeger op straat, maar dat is te onveilig geworden. Daarom hebben we nu een stoeprandje in de speeltuin, met LED-verlichting die aangeeft wanneer en waar de bal de rand raakt. Hartstikke leuk!'

